

Watertoets in de knel door invoering nieuwe Wro

De juridische verplichting voor de Watertoets komt met de invoering van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) per 1 juli aanstaande te vervallen. Ook geeft de nieuwe wet gemeenten de mogelijkheid bestemmingsplannen vast te stellen die indruisen tegen rijks- en provinciale belangen. Beide aspecten kunnen nadelige gevolgen hebben voor de waterhuishouding in Nederland, zo stelt het Planbureau voor de Leefomgeving.

De Watertoets moet ervoor zorgen dat waterhuishoudkundige doelstellingen expliciet en op evenwichtige wijze in beschouwing worden genomen bij alle relevante ruimtelijke plannen en besluiten van het Rijk, provincies en gemeenten. Sinds 1 november 2003 is de Watertoets verplicht voor onder meer streekplannen (op provinciaal niveau) en structuurplannen (op regionaal en gemeentelijk niveau). Met de invoering van de nieuwe Wro worden deze streek- en structuurplannen vervangen door ruimtelijke structuurvisies. Deze zelfbindende beleidsdocumenten over waterrelevante ruimtelijke ontwikkelingen in een bepaald gebied zijn vorm- en procedurevrij. Hiermee vervalt de juridische verplichting voor de Watertoets.

Het ruimtelijk beleid uit de structuurvisies wordt vormgegeven door bestemmingsplannen. Met de invoering van de nieuwe Wro verliezen Gedeputeerde Staten echter hun bevoegdheid om de gemeentelijke plannen vooraf goed te keuren. Hiermee verdwijnt de beoordelende rol van de provincie in het huidige watertoetsproces.

Zij had tot nu toe vaak de functie van vangnet voor onvoldoende doorlopen watertoetsprocedures. Door de nieuwe werkwijze moeten de provincie en het waterschap zich pro-actiever gaan opstellen om de waterbelangen te waarborgen. Ook moet meer accent op het (niet-formele) voortraject van het watertoetsproces komen te liggen, aldus het Planbureau voor de Leefomgeving.

Provincies moeten vanaf 1 juli nauwkeurig voorschrijven hoe gemeenten bouw- en bestemmingsplannen beoordelen op de gevolgen voor wateroverlast, verdroging en waterkwaliteit. De Zuidelijke Rekenkamer en de Rekenkamer Oost-Nederland hebben een onderzoek ingesteld naar de manier waarop de provincies Limburg, Noord-Brabant, Gelderland en Overijssel tot nu toe vanaf de invoering in 2003 uitvoering hebben gegeven aan de watertoets vanuit hun drie rollen: als initiatiefnemer van streek-, reconstructie- of infrastructuurplan, als waterbeheerder op het punt van grondwater en als beoordelaar van gemeentelijke bestemmingsplannen en regionale structuurplannen.

Over het algemeen is het oordeel hierover positief. Maar de beide rekenkamers vinden wel dat de provincies onvoldoende aandacht besteden aan risico- en kostenanalyses met betrekking tot wateraspecten en bekritisieren de provincies omdat ze in de waterparagrafen niet aangeven op welke wijze compensatie van negatieve gevolgen voor wateraspecten plaatsvindt. Ook is de feitelijke planbeoordeling niet goed te beoordelen. De Zuidelijke Rekenkamer komt dan ook tot de conclusie dat de Watertoets tot nu toe niet de bestuurlijke aandacht krijgt die ze nodig acht. De provincies zouden met met name een sluitend systeem moeten opzetten voor de controle op toezeggingen die zijn gedaan bij de beoordeling van plannen op ruimtelijk gebied. Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant hebben inmiddels aangegeven dat zij de aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer zullen overnemen.

Voor gemeenten blijft de verplichting bestaan overleg te plegen met het waterschap en de provincie waarvan de belangen in het plan in het geding zijn. Daarnaast zijn er enkele pro-actieve mogelijkheden om strijdige bestemmingsplannen te voorkomen, zoals Algemene Maatregelen van Bestuur en provinciale ruimtelijke verordeningen. Probleem hierbij is dat Rijk en provincies deze instrumenten waarschijnlijk pas in 2010 gereed hebben. Zolang de verordeningen er nog niet zijn, kunnen strijdige bestemmingsplannen alleen bestreden worden met een aanwijzing achteraf. De rechter moet daarbij besluiten of deze reactieve aanwijzing geoorloofd is.

Natura 2000-gebieden vormen een uitzondering onder de nieuwe wet. Het blijft mogelijk om aan bestemmingsplannen goedkeuring te onthouden om beschermde gebieden of soorten in Europa te beschermen.

In de volgende uitgave van H₂O, die op 27 juni uitkomt, verschijnt een uitgebreid artikel over de wateraspecten in de nieuwe Wet ruimtelijke ordening. De nadruk ligt daarbij op de Watertoets.

